

דברי חיזוק
באמונה ובטחון ועוז
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א

ישיבת רבי חיים עוזר « 058-323-1459 | 347-897-9968 »

בס"ד

כמה צריך האדם להעריך כל פעולה קטנה שעושים לכבוד השי"ת!!!

דאטסיאת מרים נביאתא מצרעתה (-ולא עזבו ממקומם עד הזמן שהבריאה מרים מצרעתה), "עד כאן לשוננו.

« כמה גדל הוא השכר על התאמצות קטן של שם!

עוד כעין זה אנו מוצאים בפרשת נח (ט, כג) כאשר כתבתה התורה הק' ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם אחרנית וערות אביהם לא ראו (בראשית ט, כג), ופרש"י, "אין כתיב כאן 'ויקחו' אלא 'ויקח', לימד על שם שנתאמץ יותר מיפת", עכ"ל.

ולכאורה הדברים האלה מעוררים תמיהה והשתוממות, שכן איזה מידת התאמצות אנו יכולים לתאר לעצמנו בפעולה כזו של נשיאת השמלה וכיסוי הערוה של אביהם, דהלא ברור שאין כאן מאמץ גדול באופן כללי, ועוד שנוכל להבדיל בין מאמץ 'גדול' של שם למאמץ 'קטן' של יפת, ובכל זאת התורה מצאה לנכון לפרסם לדורי דורות גם חלק ההתאמצות הזו של שם.

ואכן התפעלות והשתוממות יתירה עד לאין ערוך תהיה לכשנמשיך בדברי רש"י הנ"ל, כי אז נראה בעליל כמה גדולה הערכת התורה להבדל קטן כזה, דזהו המשך לשונו של רש"י, "לכך זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכו בניו לקבורה שנאמר אַתָּן לַגּוֹג מְקוֹם שֵׁם קָבֵר (יחזקאל לט, יא), עכ"ל.

והנה לכשנעיין בדבר, נגלה פלא עצום בכמה נקודות הבדל שבין השכר שקיבל שם שנתאמץ הרבה לבין השכר שקיבל יפת שעשה אבל לא התאמץ בעבורה.

נקודה ראשונה זו עומד עליה הגר"ז סורוצקין זצ"ל (בספרו אזנים לתורה) שכותב בזה"ל: "...אמנם שניהם זכו שיהגו עמהם במידה כנגד מידה, הם כיסו את אביהם ובשכר זה זכו גם כן לכיסוי, שכן כאשר מובטח לשם את מצות ציצית, הרי שיש בזה גם הבטחה שיהיו לו בגדים שיוכל להטיל בהם ציצית, ובאותו מדה יזכה גם זרעו של יפת לקבורה שהיא כיסוי הגוף".

"אולם בוא וראה את ההבדל הגדול ביניהם. שם שהיה הרוח החיה שבמצוה הזו, הרי שבזכות המצוה יזכה בבגד בעודו בחיים, שהרי במצות ציצית יתחייב בה אדם חי, לעומתו יפת שנגרר אחריו בקיום המצוה יזכה לכיסוי עפר הנועד למתים שיובאו לקבורה", עד כאן דבריו.

אבל האזנים לתורה מציין לקושיה נוספת, והיא, משך הזמן שיצטרכו שם ויפת להמתין עד קבלת שכרם, דהנה לשם ניתנה המצוה בזריזות יחסית, כאשר עמדו בני בניו למרגלות הר סיני, ואז קיבלו את מצות ציצית בתוך שאר תרי"ג מצות, ומנגד יפת שלא קיבל זאת כלל מיד, ועד עצם היום הזה לא קיבלה, כי מלחמת גוג עדיין לא היתה, וכבר היום אפשר לומר שמדובר בהפרש זמן של למעלה משלושת אלפי שנים בין שכרו של שם לשכרו של יפת!

"וכאשר נמשיך לקרוא את הפסוקים נגיע ליתרון עצום נוסף בשכרו של שם לעומת שכרו של יפת. דהלא בהמשך נאמר יַפֶּת אֶלְקִים לַיְפֶת וַיִּשְׁכֶּן בְּאֶהֱלֵי שֵׁם (בראשית ט, כז), ופרש"י, "ומדרש חכמים, אע"פ שיפת אלקים ליפת, שבנה כורש שהיה מבני יפת שני, לא שרתה בו שכינה, והיכן שרתה, במקדש ראשון שבנה שלמה שהיה מבני שם". הרי שמכאן נבע

« כמה גדל הוא השכר אפי' על מצוה קטנה בשעה קטנה!

כתוב בפרשתינו ותסגר מרים מחוץ למחנה שבַעַת ימים וְהָעַם לֹא נָסַע עַד הָאֶסָף מִרְיָם (במדבר יב, טו), ופרש"י, "והעם לא נסע, זה הכבוד חלק לה המקום, בשביל שעה אחת שנתעכבה למשה כשהושלך ליאור, שנאמר (שמות ב, ד) ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לה", עכ"ל.

והאור החיים הק' כתב על פסוק זה בזה"ל: "תלה הדבר בעם, ולא אמר ולא נסע העם, להודיע כי העם הסכימו לבל יסעו עד האסף מרים, והגם שהדבר היה תלוי בנסיעת הענן, התורה מעידה כי גם הם היו חפצים בעכבה לכבודה, ומה גם אם היה ידוע להם, כי בזכותה היה המים להם (תענית ט). בודאי שישב שם העם על המים", עכ"ל.

ובשפתי חכמים כתב על זה חשבון נפלא כדלהלן: "...ויש לפרש, משום דמדה טובה מרובה ממדת פורעניות אחת לחמש מאות, הכא נמי, היא המתנינה למשה שלישי של שעה, ונשתלם לה חמש מאות שלישיות שעה, דהיינו שבעה ימים, דיום ולילה עמו עשרים וארבע שעות, ולשבעה ימים ולילות מאה ששים ושמונה שעות, תחלקם לשלישיים נמצא חמש מאות שלישיים, אע"פ שארבע שלישיים יהיו יתירים על חמש מאות, דהיינו על השבעה ימים, מ"מ כיון דלאו יום שלם הוא אלא שעה אחת ושלש של שעה, אין בכך כלום. ואפשר עוד בשכר שהלכה לקרוא לאמו של משה הוסיפו לה ארבע שלישיים, והא דנקט רש"י שעה אחת לאו דוקא שעה שלימה שהוא אחד מכ"ד שעות שביום, אלא כלומר עת אחת דהיינו שליש שעה", ע"כ דבריו.

מעשה הבה נתבונן בדבריו, הנה מרים היתה כבת שש שנים כאשר שמרה על אחיה בתיבה, והרי זה דבר מקובל מאד שילדה קטנה מתבקשת על ידי אמה להשגיח על האח הקטן, וברוב המקרים הילדה אף מאושרת מתפקיד כזה, ובפרט אילו יהיה זה התינוק מושלך בתיבה, והכל כדי לדעת מה יקרא לו, ועוד שלפי החשבון כאן השגיחה בין רבע שעה לעשרים דקות בלבד. וכתגמול למעשיה זכתה כעבור עשרות שנים שימתינו לה שש מאות אלף רגלי, על נשיהם וטפיהם, ובתוכם משה אדון הנביאים ואהרן הכהן גדול, וכמו כן המשכן וארון ברית ה', והכל במשך שבעה ימים תמימים, ואעפ"כ ראו זה הפלא של גדול השכר שקיבלה עבור מעשה זה.

והרי זה לימוד מבהיל בחשיבות ערכו של כל מעשה טוב, קטן כגדול, ואפילו הנעשה מתוך הרגשים טבעיים המוטבעים באדם ואעפ"כ זוכים לכבוד גדול שכזה.

ודברים אלו מפורשים בדברי התרגום ירושלמי כאן, וזה לשונו הק': "ואף על גב דאתחייבת מרים נביאתא למצטערא (-ואפילו שהתחייבה מרים הנביא להצטרעות) אית בן אולפן סגי בפיקודייה ולנטורי מצוותא (-יש בה זכות דיה לציוויה ובשמירת מצוותיה) מצוה זעירא דעביד אנש מקבל עלה אגר סגי (-מצוה קטנה שעושה אדם מקבל עליו שכר דיו) וכיון דקמת מרים נביאתא על כף נהרא בשעא זעירא למידע מה הוי בסופא דמשה (-וכיון שקמה מרים הנביאה על שפת הנהר בשעה קטנה לדעת מה יהיה בסופו של משה) הון בני ישראל שתין רבוון דהינו סכום תמניא לגיונין (-היו בני ישראל ששים ריבוא שהם סכום שמונה לגיונות) וענני יקרא ובירא לא זעו (-וענני כבוד והבאר לא זעו) ולא נטלו מן אתריהון עד זמן

הקטנה ביותר אשר תהיה, באם נעשתה בכוונה להרבות כבוד שמים הרי שיהיה בכוחה די כדי לגדל ולרומם את האדם עד שמי שמים.

« היכי תמצא שדורות שלנו גדולה מדורות של אבותינו!!! »

הנה החתם סופר (פרשת נשא) הקשה מדוע אצל בני קהת ובני גרשון כתוב בתורה נשא את ראש וגו' לבית אבתם (במדבר א, ב), ואצל בני מררי לא נכתב 'נשא את ראש' אלא נכתב רק גני מררי למשפחתם לבית אבתם תפקד אתם (במדבר ד, כט).

ומבאר החתם סופר בדברים נוראיים מאד, שאי לאו ש'מר ברב אשי חתים עלה' לא היה ניתן להיאמר, וכך כותב: "...כי הנה קהת וגרשון מרמז על זמני אורה שהיו לישראל, כי קהת מורה על זמן שישבו ישראל בארצם, ומלשון ולו יקתה עמים (בראשית מט, ט), וגרשון מרמז על הזמן שכבר גורשו מארצם, ואף עדיין היו להם חכמים שהורו להם את הדרך ילכו בה, שזהו במקום הקרבת הקרבנות."

"על זמנים הללו, כשהם יושבים לבטח בארצם, ואף בגלות כשחכמי הדור מאירים עליהם מכבודם, נאמר נשא לבית אבות אבותם חשובים מהם, ויש לנשא ולחסד את הבנים שיהיו במעלת בית אבותם, אולם בדורו של שמד נקראים הם בני מררי מפני שממרים את חייהם ביסורים קשים וכפי שנרמז בשמות בני מררי מחלי ומושי מחלי מלשון חולי ומכה ומושי מלשון שמשו מאהליהם, הם טרודים סחופים ומעורבבים בכל צרותיהם ממחרפיהם ומלוחציהם, ומאחר שהם עומדים במדריגתם, אין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתם כמו שאמרו חז"ל דורו של שמד אין בריה יכולה לעמוד במחיצתם, והאיך יאמר בהם 'נשא לבית אבותם' כי אין צריך לרומם אותם אל מדרגות אבותם 'כי אבותם טפלים להם והם גדולים מאבותם', עד כאן תוכן דבריו הק' והנוראיים.

ומכאן חיזוק גדול לדורינו דור אחרון אשר אנחנו טרודים וסחופים מעורבבים בחבל צר ומצוק בני מררי כפשוטו וכמשמעו, ועל ידי החיזוק באמונה הפשוטה בבורא עולם לעשות רצונו ולעובדו עד כמה שידנו מגעת כפי שכלנו ומוחינו, הרי אנו חשובים יותר מהדורות הקודמים, וכלשון החתם סופר שאבותם טפילים להם והם גדולים מהם.

והנה בספר ישמח ישראל (חנכה אות נ"ו) כתב שהרה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע שאל את האר"י הק', שהנה מצינו שפרתו של שכנתו של רבי אלעזר בן עזריה היתה יוצאת ברצועה שבין קרניה בשבת ומשלא מיחה בה נקראת על שמו ונחשב לו הדבר כעוון והושחרו שיניו מהתענית, ושאל מהרח"ו את האר"י, דאם על סרך עוון כזה התענה ראב"ע כל כך הרבה תעניות, מה נענה אנו אזובי הקיר אשר אין בשר בבשרינו מרוב פשעינו.

ויען רבינו האר"י הק', כל זה בדורות קדמונים אבל בזמן הזה בחשכת הגלות אף צעקה ואנחה אחת מישראל מעומק לבו נחשב כתעניות רבות כבשנים קדמוניות, וסיים על כך בספר ישמח ישראל, דאם כך היה דיבורו של האר"י ז"ל, והרי מאז ועד עתה שהגלות והצרות מתגברים ובכל יום קללתו מרובה משל חבירו, א"כ בודאי זעקת ישראל מעומק הלב בדור הזה יקרה בעיני ה' כתענית משנים קדמוניות, ואף אנו, שנותוספו לנו כמה וכמה צרות שנוספו מאז ועד עתה.

ולפי"ז ניתן להבין את אשר רבים שואלים דאם הראשונים התפללו כל כך הרבה על ביאת המשיח ולא הגיעו א"כ האיך אנחנו יכולין להתפלל דהלא אנחנו כל כך קטנים מאד. אולם התשובה היא שאדרבה דוקא משום שאנחנו כל כך רחוקים מהקב"ה ושפלים ונביזים משום כך התפילות שלנו יותר חשובות לפני הקב"ה ואדרבה אין לך שעת רצון גדולה מזו ויותר חפץ להקב"ה באדם כאשר הוא מרוחק וחפץ להתקרב אליו.

ההבדל הגדול שבין שני בתי המקדשות, שבית המקדש מבני בניו של שם היה בה השראת השכינה, לעומת בית המקדש מבני בניו של יפת שלא היה בה השראת השכינה, וכל זה הוא תוצאה מן ההבדל הקטן שנתאמץ שם במצוה יותר מיפת". עד כאן דבריו.

מן הראוי לחזור ולהדגיש שמדובר כאן בהבדל כה קטן עד שלעומד מן הצד אין אפשרות להבחין בהבדל כל שהוא בין נשיאת השמלה על ידי שם לבין נשיאת השמלה על ידי יפת, ואעפ"כ לימדונו חז"ל שיהיה הבדל קל אבל על התאמצות כזו זוכה שם לדרגות כה רמות אכן מה גדול הוא כוחו של הבדל קטן.

« במה זכה היהודי גלוי הראש לשכר טוב בעולם הבא? »

הנה מספרים, כי במושב 'שורש', בו פועל בית ארחה בהכשר מהודר, ניסה המשגיח לסדר מנין לתפילת מנחה ולא נמצאו אלא תשעה מתפללים, יצא המשגיח לחוץ ומצא קשיש גלוי ראש, ושאל את הקשיש האם רוצה להצטרף להשלים מנין, וענה הקשיש שאינו יודע להתפלל, אמר לו המשגיח תשב בצד עשר דקות ותאפשר לנו לומר קדיש וקדושה, והסכים הקשיש ועלה ונכנס, ופתאום הגיע אדם שטרם התפלל והשלים למנין המתפללים, אז הודה המשגיח לאותו קשיש ושיחררו.

לימים נפטר היהודי הקשיש, ולאחר כמה ימים הופיע בחלומו אצל המשגיח ואמר לו הזוכר אתה שביקשת ממני להשלים מנין והסכמתי אך לבסוף לא הוצרכו לי. והשיב המשגיח בחלום אכן זוכר אני, אמר לו הקשיש, ובכן דע לך שאין לך מושג כמה שכר מקבל אני בעולם העליון עבור אותה נכונות לאפשר לאמירת קדיש וקדושה, ואז ביקש הקשיש מהמשגיח שיבקש את בניו לומר עליו קדיש.

הבה ונתבונן אם על כזה נכונות בלבד מקבלים שכר גדול כל כך, אם כן כמה שכר יקבל אדם עבור השלמת מנין בפועל, כי הרי רק על ישיבה בצד מקבלים שכר גדול אף שלא התפלל, ואם כן כמה שכר מחכה למי שמהווה חלק מהמנין ומייצר את המנין והוא מהעשרה הראשונים, וכך זאת על תפילה אחת בחיים אחת ויחידה, וכמה שכר למתפלל במנין שלש פעמים ביום ולא יום אחד אלא שבעה ימים בשבוע וחמשים ושתיים שבועות בשנה ועשרות שנים, ואין לנו מושג בעונש ובשכר העצום המעותד לנו.

« במה זכתה דבורה הנביאה להגיע לדרגת הנביאה? »

הנה בהפטרה של פרשת בשלח ישנה הרחבת דברים בענין ערך המעשים, שכן דרשו חכמינו ז"ל (ילקוט שופטים רמז מב) וזה לשונם: "מה טיבה של דבורה שנתנבאת על ישראל ושפטת אותם, והלא פנחס בן אלעזר עומד ומעיד אני עלי את השמים ואת הארץ בין גוי בין ישראל בין איש בין אשה בין עבד בין שפחה הכל לפי מעשיו של אדם רוח הקודש שורה עליו, תנא דבי אליהו, אמרו, בעלה של דבורה עם הארץ היה, א"ל בוא ואעשה לך פתילות ולך לבית המקדש שבשילה אז יהיה חלקך בין הכשדים שבהם ותבא לחיי העולם הבא, והיא עושה פתילות והוא מוליך לבית המקדש וכו', ד"א לפידות, ע"ש שאשתו עושה פתילות, והיא מתבוננת ועושה פתילות עבות כדי שיהיה אורן מרובה, והקב"ה בוחן לבות וכליות אמר לה דבורה את נתכוונת להרבות אורי אף אני ארבה אורך ביהודה ובירושלים", עכ"ל.

מבואר כאן, שניתן לזכות לעוה"ב אפילו בשליחות להביא פתילים לבית המקדש. והדברים נפלאים, דהכיצד בעבור דבר קטן מאד שהכינה פתילות יותר עבות זכתה להיות נביאה ושופטת בישראל שהן מהמדריגות היותר גדולות בישראל. הוי אומר שאין ברוחניות דברים קטנים, והמעלה